कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय, सिंहदरबार, काठमाडौं
प्रत्यायोजित विधायनको प्रकृति : कार्यविधी
दर्ता नं: ९२।८२
दर्ता मितिः २०८२।०७।०२

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका कृषि विकास कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८२

१. प्रत्यायोजित विधायन जारी गर्ने मन्त्रालयः कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
२. निर्णय गर्ने अधिकारीः मा. कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री
३. निर्णय मितिः २०८२/६/२७

कृषि क्षेत्रको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा अभिवृद्धि, पूर्वाधार विकास, आधुनिकीकरण एवम् व्यावसायिकरण र उत्पादन लक्षित लगानी वृद्धि गर्न नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका कार्यक्रमको कार्यान्वयनलाई व्यवस्थित, पारदर्शी, प्रभावकारी, अनुमानयोग्य तथा प्रतिफलमा आधारित बनाउन आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ६५ को उपदफा (४) ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकार, कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले यो कार्यविधि बनाई लागू गरेको छ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यस कार्यविधिको नाम "प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका कृषि विकास कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि, २०८२" रहेको छ।

(२) यो कार्यविधि मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको मितिदेखि लागू हुनेछ।

२. **परिभाषाः** विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,-

(क) **"अनुदान"** भन्नाले नेपाल सरकारबाट विनियोजित बजेट अनुसारको स्वीकृत कार्यक्रम बमोजिम कृषि क्षेत्रको उत्पादन, प्रशोधन, मूल्य अभिवृद्धि, बजारीकरण, पूर्वाधार निर्माण, यान्त्रिकीकरण, विविधिकरण, व्यावसायीकरण, आधुनिकीकरण, औद्योगिकरण तथा गरिबी निवारणसँग सम्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालनका लागि छनौट भएका अनुदानग्राहीलाई प्रचलित कानून अनुसार लेखा राख्ने लगायतका वित्तीय उत्तरदायित्व वहन गर्ने गरी प्रदान गरिने आर्थिक सुविधा, वस्तुगत सहायता, पूर्वाधार विकास वा उपलब्ध गराइने कृषि सामग्री, उपकरण तथा अन्य सहायता सम्झनु पर्छ।

(ख) **"अनुदानग्राही"** भन्नाले यस कार्यविधि बमोजिम छनौट भएका लाभग्राही कृषक, कृषि उद्यमी, कृषक समूह, कृषि सहकारी, कृषिसँग सम्बन्धित समिति र कृषि व्यवसायी सम्झनु पर्छ।

(ग) **"कार्यक्रम"** भन्नाले संघीय कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयबाट प्रदेश वा स्थानीय तहमा वा दुवैमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका परिच्छेद- ३ मा उल्लेख भएका कृषि विकास कार्यक्रम सम्झनु पर्छ।

(घ) **"कार्यालय"** भन्नाले प्रदेश तहमा कृषि विषयक्षेत्र हेर्ने मन्त्रालय अन्तर्गतको जिल्लास्थित कार्यालय वा स्थानीय तह अन्तर्गतको कृषि विकास महाशाखा, शाखा वा दुवै सम्झनु पर्छ।

(ङ) **"केन्द्र"** भन्नाले विभाग अन्तर्गतका राष्ट्रिय स्तरका केन्द्रहरु सम्झनु पर्छ।

(च) **"कृषि"** शब्दले बाली, बागवानी र व्यावसायिक कीट उप-क्षेत्रसँग सम्बन्धित उत्पादन, प्रशोधन उद्योग एवम् व्यवसाय सम्झनु पर्छ।

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

(छ) **"कृषि सामग्री"** भन्नाले कृषि उत्पादनमा प्रयोग हुने प्राङ्गारिक मल, बिउ, बेर्ना, बिरुवा, विषादी, जैविक पदार्थ तथा हर्मोन, कृषि चुन, पोषक तथा शुक्ष्म तत्व, मौरी घार, मौरी गोला, कृषि औजार, उपकरण लगायतका कृषि उत्पादन कार्यमा टेवा पुऱ्याउने अन्य सामग्री/वस्तु सम्झनु पर्छ।

(ज) **"निजी पूर्वाधार"** भन्नाले कृषक वा उद्यमी वा फर्म वा कम्पनीबाट निर्माण हुने साना सिँचाइ, नर्सरी स्थापना, संरक्षित संरचना जस्ता उत्पादन, प्रशोधन तथा बजार सम्बन्धी विभिन्न निजी प्रयोजनका पूर्वाधार सम्झनु पर्छ।

(झ) **"निर्देशनालय"** भन्नाले प्रदेश मन्त्रालय मातहतको कृषि विषयक्षेत्र हेर्ने निर्देशनालय सम्झनु पर्छ।

(ञ) **"प्रदेश मन्त्रालय"** भन्नाले प्रदेश सरकारको कृषि विषयक्षेत्र हेर्ने मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।

(ट) **"बाँझो जग्गा"** भन्नाले कुनै व्यक्तिको नाममा नापी भई सो व्यक्ति वा अन्य कसैले पनि विगत ३ वर्ष देखि कुनै किसिमको खेती नगरी प्राकृतिक अवस्थामा रहेको कृषि योग्य जमिन वा कृषि योग्य हालसम्म उपयोगमा नआएको अन्य सरकारी/सार्वजनिक/निजी जमिन सम्झनु पर्छ।

(ठ) **"बैङ्क"** भन्नाले नेपाल राष्ट्र बैंकबाट इजाजत प्राप्त कम्तीमा "घ" वर्गको बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्झनु पर्छ।

(ड) **"मन्त्रालय"** भन्नाले संघीय कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सम्झनु पर्छ।

(ढ) **"राष्ट्रिय फल"** भन्नाले नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्को मिति २०८०/१२/३० को निर्णयानुसार नेपालको राष्ट्रिय फलको रुपमा घोषणा गरिएको सुन्तला बाली सम्झनु पर्छ।

(ण) **"लक्षित वर्ग"** भन्नाले कृषक, कृषि उद्यमी वा उद्योगी, कृषक समूह, कृषि सहकारी, कृषिसँग सम्बन्धित समितिका सदस्य सम्झनु पर्छ।

(त) **"विद्यालय"** भन्नाले नेपाल सरकारबाट स्थापित सार्वजनिक तथा सामुदायिक लगानीमा सञ्चालित वा स्थापित विद्यालय सम्झनु पर्छ।

(थ) **"विभाग"** भन्नाले नेपाल सरकारको कृषि विभाग सम्झनु पर्छ।

(द) **"समिति"** भन्नाले दफा ६ बमोजिमको कार्यक्रम कार्यान्वयन सहजीकरण समिति सम्झनु पर्छ।

(ध) **"सरकारी जग्गा"** भन्नाले मालपोत ऐन २०३४ को दफा २ को खण्ड (ख२) बमोजिमको "नेपाल सरकारको हक, स्वामित्व, नियन्त्रण वा अधीनमा रहेको सरकारी घर, भवन वा जग्गा, सडक, बाटो वा रेल्वे, वन, जङ्गल वा वन जङ्गलमा रहेका रुख, बुट्यान, नदी, खोलानाला, ताल, पोखरी तथा त्यसको डिल, नहर, कुलो वा ऐलानी, पर्ती जग्गा, खनिज वा खनिज पदार्थ, हिमाल, भिर, पहरा, डगर, बगर, सार्वजनिक बगैंचा, सार्वजनिक, सामुदायिक, गुठी वा कुनै व्यक्तिको नाममा रहेको जग्गा बाहेकको अन्य जग्गा" सम्झनु पर्छ।

(न) **"स्थानीय तह"** भन्नाले महानगरपालिका, उपमहानगरपालिका, नगरपालिका र गाउँपालिका सम्झनु पर्छ।

(न्) **"सामुदायिक पूर्वाधार"** भन्नाले कृषक समूह/ कृषि सहकारी/ उपभोक्ता समिति/ अनुदानग्राही वा लाभग्राही समुदायबाट निर्माण हुने सिँचाइ पूर्वाधार, उत्पादन तथा प्रशोधन पूर्वाधार, कृषि बजार पूर्वाधार, प्राङ्गारिक तथा जैविक मल/ विषादी कारखाना/ प्रयोगशाला लगायत अन्य सामुदायिक प्रयोजनका कृषि सम्बन्धी पूर्वाधारहरू सम्झनु पर्छ।

२

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

(प) **"सार्वजनिक पूर्वाधार"** भन्नाले सार्वजनिक निकायबाट निर्माण हुने बजार पूर्वाधार, तटबन्ध तथा बाँध निर्माण, सिँचाइका पूर्वाधारहरू तथा प्राङ्गारिक तथा जैविक मल/ विषादी प्रयोगशाला लगायत अन्य सार्वजनिक प्रयोजनका कृषि सम्बन्धी पूर्वाधारहरू सम्झनु पर्छ।

(फ) **"सार्वजनिक जग्गा"** भन्नाले मालपोत ऐन २०३४ को दफा २ को खण्ड (ख३) बमोजिमको "सार्वजनिक प्रयोजनको लागि रहेका परापूर्वकालदेखि रहेको घर, जग्गा, ढल वा बाटो, कुवा, पँधेरो, पानीघाट, इनार, पोखरी तथा त्यसको डील, गाईवस्तु निकाल्ने निकास, गौचर, खर्क, अन्त्यष्टि स्थल, चिहान, मसानघाट, समाधिस्थल, कब्रिस्थान रहेको जग्गा, पाटी, पौवा, देवल, धार्मिक उपासनास्थल, स्मारक, मठ, मन्दिर, चैत्य, गुम्बा, स्तूप, मस्जीद, इदगाह, कब्रस्थान, गिर्जाघर, चोक, डबली, चौतारी वा सो रहेको जग्गा, हाट, मेला, सार्वजनिक रूपमा मनोरञ्जन गर्ने वा खेलकुद गर्ने ठाउँ रहेको जग्गा, सार्वजनिक प्रयोजनको लागि कसैले प्रदान गरेको निजी जग्गा वा नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी सार्वजनिक जग्गा भनी तोकिदिएको अन्य जग्गा" सम्झनु पर्छ।

(ब) **"सुरक्षित कृषि उपज"** भन्नाले विषादी र रसायनरहित वा न्यून विषादी वा रसायन प्रयोग गरिएको वा असल कृषि अभ्यास प्रणालीको अवलम्बन गरी उत्पादन गरिएको कृषि उपज सम्झनु पर्छ।

परिच्छेद -२

कार्यक्रमको व्यवस्थापकीय पक्ष र सञ्चालन विधि एवम् प्रक्रिया

३. **अनुदान उपलब्ध गराउन सक्ने:** (१) मन्त्रालयबाट प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सङ्घीय सशर्त अनुदान मार्फत हस्तान्तरण भएका स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयनका लागि प्रदेश मन्त्रालय र मातहतका कार्यालय वा स्थानीय तहले यस कार्यविधि बमोजिम अनुदान उपलब्ध गराउन सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका सशर्त अनुदान मार्फत हस्तान्तरण भएका कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सम्बन्धित कार्यालयको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रममा बजेट विनियोजन भएको हुनु पर्नेछ र स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रही कार्यक्रम सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

४. **अनुदान रकमको सीमा र प्रतिशत:** यस कार्यविधि बमोजिम सञ्चालन हुने कार्यक्रमको अनुदान रकमको सीमा देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) सार्वजनिक कृषि पूर्वाधार निर्माणको हकमा शत (१००) प्रतिशत हुनेछ।

(ख) सामुदायिक कृषि पूर्वाधारको निर्माण तथा मर्मत र सामुदायिक वीउ बैङ्क स्थापना र सुदृढिकरणको हकमा अधिकतम पचासी (८५) प्रतिशत हुनेछ।

(ग) निजी कृषि पूर्वाधारको हकमा अधिकतम पचास (५०) प्रतिशत हुनेछ।

(घ) कृषि उत्पादन, प्रशोधन तथा बजारीकरण सामग्री एवम् कृषि मेशिनरी, औजार उपकरणको हकमा अनुदानको सीमा पचास (५०) प्रतिशत सम्म हुनेछ।

५. **तालिम, भ्रमण, गोष्ठी, अनुगमन लगायतका प्राविधिक तथा प्रशासनिक कियाकलाप सञ्चालन गर्न सकिने:** (१) सार्वजनिक निकायबाट लाभग्राहीलाई प्राविधिक ज्ञान र सीप प्रदान गर्न कार्यालयले तोकिएको कार्यक्रमसँग सम्बन्धित बाली संरक्षण, माटो सुधार, तालिम, भ्रमण, मेला, गोष्ठी, प्रविधि प्रसार/ प्रविधि प्रदर्शन कार्यक्रम र

डा. मोक्षिन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुगमन तथा मूल्याङ्कन लगायतका प्राविधिक तथा प्रशासनिक क्रियाकलाप प्रचलित कानून र खर्चको मापदण्डको अधिनमा रही सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा तोकिएको कार्यक्रममा विनियोजित कुल बजेटको बढीमा ५ प्रतिशत सम्म खर्च गर्न सकिनेछ।

६. <u>कार्यक्रम कार्यान्वयन सहजीकरण समिति:</u> (१) यस कार्यविधि बमोजिमको कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्न स्थानीय तहको हकमा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको अधिकृतस्तरको कर्मचारीको संयोजकत्वमा ३ (तीन) सदस्यीय कार्यक्रम कार्यान्वयन सहजीककरण समिति गठन गर्न सकिनेछ। सो समितिको सदस्य-सचिवको जिम्मेवारी सम्बन्धित स्थानीय तहको कृषि विकास महाशाखा वा शाखा प्रमुखको हुनेछ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समान प्रकृतिको समिति वा उपसमिति भएमा स्थानीय तहमा सोही समिति वा उपसमितिले उक्त कार्य गर्न सक्नेछ।

(३) समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार संयोजकले तोकेको मिति, समय र स्थानमा बस्नेछ।

(४) यस कार्यविधिको अधिनमा रही समितिको कार्यविवरण देहाय अनुसारको हुनेछ:

(क) तोकिएको कार्यक्रम सञ्चालनका लागि बैठक आयोजना, उपयुक्त कार्यक्षेत्र र क्रियाकलाप पहिचान, बजेट विस्तृतिकरण, सूचना प्रकाशन, आवेदन संकलन र लाभग्राही सूची तयारी सम्बन्धी पूर्वतयारीका कार्य गर्ने,

(ख) प्रस्ताव आह्वान पूर्व नै मुल्याङ्कन तथा छनौटका आधारहरु निर्धारण गर्ने,

(ग) रितपूर्वक प्राप्त प्रस्तावको मूल्याकंन गरी लाभग्राही छनोट एवम् सिफारिस गर्ने,

(घ) छनौट भएका लाभग्राहीलाई उपलब्ध गराईने अनुदान रकम यकिन गरी सम्झौता सम्बन्धी पूर्व तयारीका कार्य गर्ने,

(ङ) संचालित कार्यक्रमको अनुगमन, मूल्याकंन, प्रमाणीकरण तथा भुक्तानी सिफारिस गर्ने,

(च) कार्यक्रम सञ्चालन क्रममा आइपरेका समस्याको समाधान गर्ने,

(छ) कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि विभाग तथा मन्त्रालयसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गर्ने।

(५) प्राप्त आवेदनको प्रारम्भिक मूल्याङ्कन, स्थलगत निरीक्षण, छनौट, प्रमाणीकरण, अनुगमन तथा भुक्तानी सिफारिस लगायतको कार्यमा सहयोग गर्न आवश्यक भएमा समितिले कार्यदल बनाउन सक्नेछ।

(६) प्रदेश तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएको कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सहजीकरणका लागि प्रदेश मन्त्रालयको हकमा प्रदेश सचिव वा निजले तोकेको पदाधिकारी, निर्देशनालयको हकमा निदेशनालय प्रमुख र जिल्लास्थित कार्यालयको हकमा कार्यालय प्रमुखको संयोजकत्वामा ३ (तीन) सदस्यीय कार्यक्रम कार्यान्वयन सहजीकरण समिति गठन गर्न सकिनेछ। उक्त समितिले उपदफा (४) बमोजिमको कार्यविवरण अनुसारको कार्य गर्नु पर्नेछ।

७. <u>प्रस्ताव आह्वान तथा माग सङ्कलन:</u> (१) सम्बन्धित प्रदेश तथा स्थानीय तहले यस कार्यविधि बमोजिमका कार्यक्रममा सहभागी हुन ईच्छुक लक्षित बर्गबाट प्रस्ताव मागका लागि अनुसूची -१ बमोजिमको ढाँचामा कम्तीमा २१ (एक्काइस) दिनको समयसिमा तोकी सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नु पर्नेछ। यसरी सुचना प्रकाशन गर्दा लाभग्राही छनौट सम्बन्धी मापदण्डको बारेमा समेत सुसूचित गर्नु पर्नेछ।

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

(२) उपदफा (१) बमोजिमको प्रस्ताव मागको सूचना सम्बन्धित कार्यालय र वडा कार्यालयको सूचना पाटीमा टाँस गर्ने, वेबसाईटमा राख्ने र आवश्यकता अनुसार एफ.एम. रेडियो वा स्थानीय पत्रिकामा समेत सार्वजनिक गर्न सकिनेछ।

(३) यस कार्यविधिको परिच्छेद- ३ अन्तर्गत विभिन्न कार्यक्रम शिर्षकमा तोकिएका मापदण्ड/ आधारभूत/ प्रासङ्गिक पक्ष पूरा गर्ने गरी ईच्छुक निवेदकले अनुसूची- २ बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित कार्यालयमा आवेदन दिनु पर्नेछ।

(४) सम्बन्धित कार्यालयले रितपूर्वक प्राप्त आवेदनका आधारमा ईच्छुक लाभग्राहीको सूची तयार गर्नु पर्नेछ।

८. <u>लाभग्राही छनौट:</u> (१) रितपूर्वक प्राप्त प्रस्तावको मूल्याङ्कन तथा छनौटका लागि दफा ६ बमोजिमको समितिले तय गरेका प्रस्ताव मूल्याङ्कन तथा छनौटका आधारको अधिनमा रही मूल्याकंन तथा छनौट कार्य गरी सम्झौताका लागि कार्यालयसमक्ष सिफारिस गर्नु पर्नेछ।

(२) प्रस्ताव छनौट गर्नु पूर्व आवश्यकता अनुसार स्थलगत अनुगमन तथा प्रमाणीकरण गर्न सकिनेछ।

(३) लाभग्राही छनौट गर्दा विगतमा अनुदान प्राप्त नगरेका लाभग्राहीलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

९. <u>सम्झौता गर्नुपर्ने:</u> दफा ८ बमोजिम छनौट भएका प्रस्तावको कार्यान्वयनका लागि सम्बन्धित आवेदकसँग कार्यालयले अनुसूची- ३ बमोजिमको ढाँचामा द्विपक्षीय सम्झौता गर्नु पर्नेछ। सम्झौता बमोजिम कार्य सम्पादन गर्नु लाभग्राहीको दायित्व हुनेछ।

१०. <u>अनुदान प्रवाह तथा भुक्तानी:</u> (१) सशर्त कार्यक्रम अन्तर्गतका क्रियाकलाप सञ्चालन गर्दा अनुदानग्राहीलाई प्रदान गरिने सेवा सुविधा सम्बन्धी व्यवस्था दफा ४ बमोजिम हुनेछ।

(२) दफा ९ बमोजिम सम्झौता गरी कार्यक्रम सञ्चालन गरेका लाभग्राहीले भुक्तानीका लागि तोकिएको समयभित्र कार्यलायसमक्ष निवेदन पेश गर्नु पर्नेछ। सम्बन्धित कार्यालयले प्राप्त निवेदनको चेकजाँच तथा स्थलगत अनुगमन गरी प्राप्त कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनका आधारमा प्रचलित कानून अनुसार अनुदान रकम लाभग्राहीको बैङ्क खातामा भुक्तानी गर्नु पर्नेछ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुदान प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको नामावली सम्बन्धित कार्यालयले सार्वजनिक गर्नु पर्नेछ र सोको विवरण विभागको योजना तथा अनुगमन शाखामा समेत उपलब्ध गराउनु पर्नेछ।

११. <u>कार्यक्रम अनुगमन, मूल्याङ्कन तथा प्रतिवेदन:</u> (१) कार्यक्रम सञ्चालनको लागि छनौट भएको क्षेत्र/ क्लष्टर, छनौट भएको विषय, अनुदानग्राहीसँग भएको सम्झौताको विवरण सम्बन्धित कार्यालयले नियमित रुपमा अद्यावधिक गरी सम्बन्धित कार्यालयको वेबसाईटमा प्रकाशन गर्नु पर्नेछ।

(२) प्रगति विवरण तयारी तथा संप्रेषण सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) सम्बन्धित कार्यालयले त्रैमासिक एवम् वार्षिक प्रगति विवरण अनुसूची-५ बमोजिमको ढाँचामा सम्बन्धित केन्द्र र कृषि विभागमा (doanepal.reporting@gmail.com) पठाउनु पर्नेछ। यस बाहेक माग भए बमोजिमको प्रगति तथा अन्य विवरण समेत पठाउनु पर्नेछ।

(ख) कृषि विभागले सम्बन्धित तहहरूमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूको प्रगति विवरण वा अन्य विवरण सङ्कलन गर्नका लागि अनलाइन प्रणाली व्यवस्थापन गर्न सक्नेछ र त्यस्तो प्रणालीको प्रयोग गर्नु पर्ने भएमा सो कार्य सम्पन्न गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित कार्यालयको हुनेछ।

(ग) कार्यक्रमको नियमित प्रतिवेदन पेश गर्ने तथा प्रभावकारी रुपमा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने प्रदेश/ स्थानीय तहलाई आगामी आ.व.मा सशर्त अनुदानको निरन्तरताका लागि प्राथमिकता दिईनेछ।

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

(३) अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी व्यवस्था देहाय बमोजिम हुनेछः-

(क) कार्यक्रमको अनुगमन संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तहका सम्बन्धित कार्यालयहरुबाट संयुक्त वा छुट्टाछुट्टै रुपमा गर्न सकिनेछ।

(ख) कृषि विभागले सरोकारवालाहरुको सहभागितामा सशर्त कार्यक्रमहरुको संयुक्त फिल्ड अनुगमन गर्न सक्नेछ र उक्त अनुगमनको प्रतिवेदन मन्त्रालयमा पेश गर्नु पर्नेछ।

(ग) यस कार्यविधि बमोजिमको कार्यक्रम कार्यान्वयन सहजीकरण समितिबाट आवश्यकता अनुसार सशर्त कार्यक्रमको अनुगमन र मूल्याङ्कन हुनेछ।

(घ) अनुगमनको क्रममा दिईएका मौखिक वा लिखित निर्देशनहरुको पालना गर्नु सम्बन्धित कार्यालय र अनुदानग्राहीको कर्तव्य हुनेछ।

(ङ) कृषि विभागले सङ्घीय तथा प्रादेशिक मन्त्रालयसँगको समन्वयमा प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भइ कार्यान्वयन भएका कार्यक्रमहरुको वार्षिक समीक्षा गर्न सक्नेछ।

परिच्छेद-३

प्रदेश तथा स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरित कृषि विकास कार्यक्रम, सञ्चालन गर्न सकिने क्रियाकलाप, न्युनतम मापदण्ड तथा प्राविधिक वा प्रासङ्गिक विषय

१२. **प्राङ्गारिक कृषि प्रवर्द्धन कार्यक्रमः** (१) प्रदेश तथा स्थानीय तहहरुमा प्राङ्गारिक खेती तथा कृषि उपजको प्रवर्द्धन गरी स्वच्छ उत्पादन पद्धतिलाई प्रोत्साहन गर्नका लागि देहायका लक्षित वर्ग समेटि प्राङ्गारिक कृषि प्रवर्द्धन कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछः-

(क) प्राङ्गारिक कृषि प्रविधिको अनुशरण तथा विस्तार गर्न ईच्छुक कृषक, कृषक समूह, सहकारी, निजी कम्पनीहरू।

(ख) शहर आसपास तथा सम्भाव्य अन्य क्षेत्रका व्यावसायिक उत्पादन क्षेत्र, सिँचाइ तथा सडकको सहज पहुँच भएका एवम् सघन खेती प्रणाली भएका क्षेत्रमा प्राङ्गारिक खेती गर्न ईच्छुक कृषक, कृषक समूह, सहकारी, निजी कम्पनीहरू।

(ग) प्राङ्गारिक तथा पर्यावरर्णीय कृषिमा संलग्न एवम् रैथाने बाली/ जातहरू उत्पादन गर्न ईच्छुक कृषक, कृषक समूह, सहकारी, निजी कम्पनीहरू।

(२) उपदफा (१) बमोजिमका क्रियाकलाप र लक्षित वर्गका लागि देहाय बमोजिमका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिनेछः-

(क) प्राङ्गारिक कृषि प्रविधिको अनुशरण तथा विस्तार सम्बन्धी सचेतना अभिवृद्धि (प्राङ्गारिक कृषिमा अभिमुखिकरण कार्यक्रम, प्राङ्गारिक कृषिमा आधारित क्षमता अभिबृद्धि कार्यक्रम तथा प्रदर्शन कार्यक्रमहरु),

(ख) प्राङ्गारिक कृषि प्रविधिको अनुशरण तथा विस्तार कार्यमा सहयोगी क्रियाकलापहरू (जस्तैः भकारो सुधार, भर्मिकम्पोष्ट मल, कम्पोष्ट मल, हरियो मल, जैविक मल, वनस्पतिक/ जैविक

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

विषादी, शुक्ष्म जैविक मल उत्पादन आदि) अनुसूची- ६(ग) मा तोकिएको मापदण्ड बमोजिम गर्न सकिनेछ,

(ग) प्राङ्गारिक नमूना (Model) कृषि फार्म स्थापना,

(घ) रैथाने बाली उत्पादन प्रबर्द्धन गर्ने सहयोगी क्रियाकलापहरू,

(ङ) प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन विविधिकरण,मूल्य अभिवृद्धि तथा बजारीकरण गर्ने कार्यमा सहयोग।

(३) कार्यक्रम सञ्चालनका लागि न्यूनतम मापदण्ड/ प्रासङ्गिक विषयहरु निम्न बमोजिम हुने छन्-

(क) खुल्ला जमीनमा प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन (Open field cultivation) कार्यक्रम:

(अ) खुल्ला जमीनमा प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन कार्यक्रम गर्न एकल फर्म भए कम्तिमा पाँच रोपनी जमिन र सहकारी वा समूह मार्फत कम्तीमा साठी रोपनी जमिनमा अनुसूची- ६ (छ) बमोजिमको प्राविधिक स्पेशिफिकेशन अनुसार खेती गर्नु पर्नेछ।

(आ) एकल फर्म, सहकारी वा समूहले क्लष्टरमा धेरै जमिनमा उत्पादन गर्ने प्रस्ताव गरेमा त्यस्ता फर्म, समूह, सहकारीलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

(ख) संरक्षित संरचनामा प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन कार्यक्रम: प्राङ्गारिक खेती गर्न बनाइएका अनुसूची- ६ (च) को प्राविधिक स्पेशिफिकेशन बमोजिमका पुराना संरचनाहरू सुधार तथा अनुसूची- ६ (घ) र (ङ) को प्राविधिक स्पेशिफिकेशन बमोजिमको नयाँ संरचना निर्माणमा अनुदान सहयोग उपलब्ध गराउन सकिनेछ।

(ग) प्रदेश सरकारको जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालय वा स्थानीय तहले प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन प्रदर्शनको रुपमा नमूना प्रदर्शन कार्यक्रम कृषक समूह/ सहकारी/ कृषि फार्म/ कृषि कम्पनीको लागत साझेदारीमा देहाय बमोजिम क्रियाकलाप समावेश गरी सञ्चालन गर्न सकिनेछः-

(अ) प्राङ्गारिक कृषि क्षेत्र निर्धारण गर्दा न्यूनतम् साठी रोपनीको एक क्लष्टर हुनु पर्नेछ।

(आ) एक स्थानीय तहमा साठी रोपनीको एक क्लष्टर नपुगेमा सीमाना जोडिएका दुई स्थानीय तहहरू छनौट गरी कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सकिनेछ।

(इ) कार्यक्रममा साझेदारी गर्न ईच्छुक कृषक, कृषक समूह/सहकारी/कृषि फर्म/कृषि कम्पनीले प्रदेश सरकारको जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालय वा स्थानीय तहको सहयोगमा उत्पादक कृषकहरू र बजारीकरण गर्ने उद्यमीहरूसँग अग्रिम सम्झौता गरेको हुनु पर्नेछ।

(ई) छनौट गरीने कृषक समूह वा सहकारीका सदस्यहरू मध्ये पशुपालन गरेको सदस्यलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

(उ) उत्पादित वस्तु अन्तिम उपभोक्ता समक्ष पुगुञ्जेलसम्म उत्पादक कृषक एवम् स्थान पहिचान हुने व्यवस्थाका लागि अनुसूची- ६(क) मा तोकिए अनुसारको कृषक पहिचान चिन्ह राख्नु पर्नेछ।

(ऊ) उत्पादकले अनुसूची- ६(ख) बमोजिमको अभिलेख दुरुस्त राख्नु पर्नेछ र सम्बन्धित प्रदेश सरकारको जिल्लास्थित कृषि हेर्ने कार्यालय वा सम्बन्धित स्थानीय तहमा अनिवार्य रुपमा पेश गर्नु पर्नेछ।

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

(४) उपदफा (३) मा उल्लेखित कार्यक्रमहरु सञ्चालनका लागि निम्न अनुसारका क्रियाकलापहरुमा अनुदान उपलब्ध गराउन सकिनेछः

(क) उत्पादन सामग्री खरिद (जस्तैः उपयुक्त जातका बीउ, जैविक/बनस्पतिक विषादी तथा जैविक विषादी बनाउने सामग्रीहरू) ,

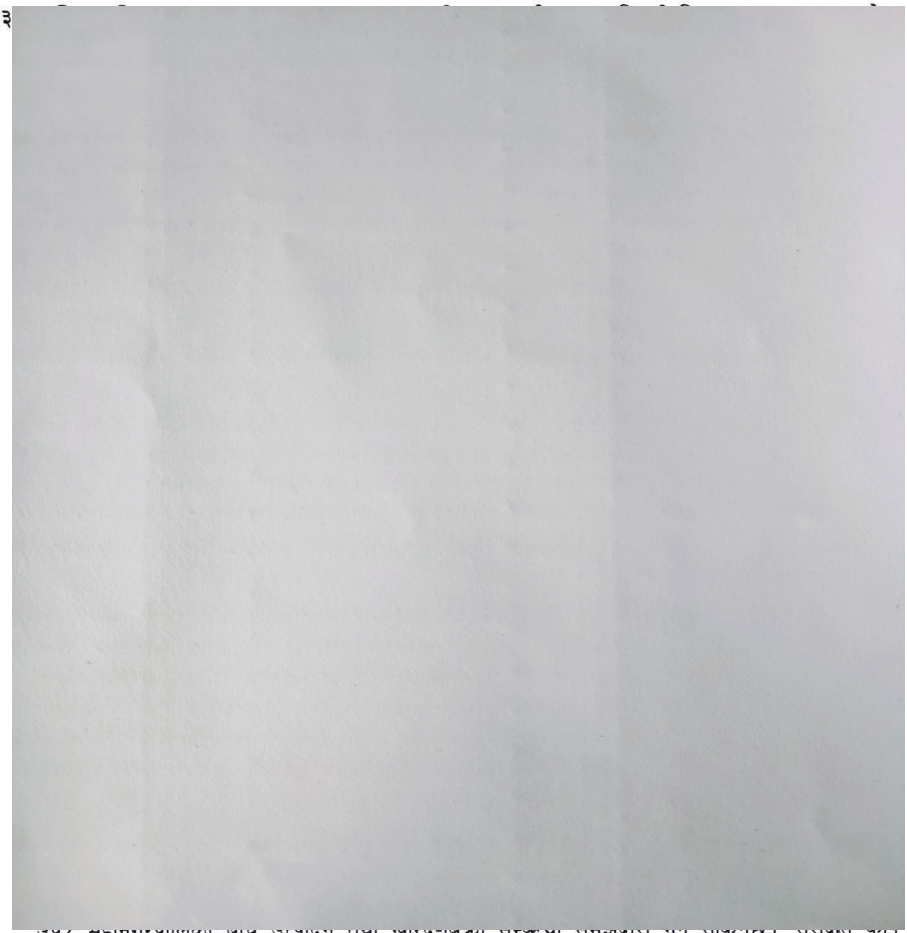
(ख) उत्पादन स्थलदेखि बजारसम्म पुऱ्याउनका लागि ढुवानी खर्च,

(ग) कृषक पहिचान चिन्ह सहजीकरण,

(घ) प्राङ्गारिक उत्पादन सामग्रीहरू, प्याकेजीङ्ग, तथा लेवलिङ्गका लागि आवश्यक पर्ने सामग्रीहरू,

(ङ) साना पूर्वाधारहरूको विकास (कोल्डरुम, ग्रीन हाउस, प्याकेजिङ्ग हाउस, सङ्कलन केन्द्र, प्राङ्गारिक कृषि उपज बिक्री कक्ष, साना सिँचाइ निर्माण तथा मर्मत सम्भार) ।

१३

उपर महानगरपालिका वाट उपलब्ध गराइ खरिदकर्ताको सम्पर्क मा रहनेछ। पुरस्कार वृत्ति

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रा

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

(४) सञ्चालन भएको कार्यक्रमको बारेमा अनुदानग्राहीले अनुसूची-४ बमोजिमको जानकारीमूलक होर्डिङ्ग बोर्ड कार्यक्रम स्थालमा राख्नु पर्नेछ।

४५. <u>बीमा गर्नु पर्ने:</u> (१) यस कार्यविधि अनुसार नगद अनुदान प्राप्त गर्न कृषि बीमामा आबद्ध कृषकहरुलाई प्राथमिकतामा राखिनेछ।

(२) यो कार्यविधि अनुसार व्यावसायिक कार्यका लागि अनुदान प्राप्त गर्ने अनुदानग्राहीले फर्म/ भौतिक पूर्वाधारको समेत बीमा गर्न सक्नेछन्।

(३) अनुदानग्राहीले कृषि सम्बन्धी बीमा नगरेको अवस्थामा त्यस्तो व्यवसाय तथा पूर्वाधारमा क्षति पुरन गएमा सोको जिम्मेवार अनुदानग्राही स्वयं हुनु पर्नेछ।

४६. <u>प्रचलित कानून बमोजिम हुने:</u> (१) यस कार्यविधि बमोजिम प्रवाह भएको अनुदान रकम सम्बन्धित कार्यमा प्रयोग नगरी अन्यत्र प्रयोग गरेको पाइएमा वा हिनामिना भएको प्रमाणित भएमा सम्बन्धित पक्षबाट प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ।

४७. <u>दोहोरो सुविधा लिन नहुने:</u> (१) अनुदानग्राहीले एउटै कामको लागि संघ, प्रदेश वा स्थानीय तह वा एक भन्दा बढी निकायबाट अनुदान प्राप्त गर्न सकिने छैन।

तर अन्य साझेदार निकायसँग स्पष्टसँग सम्झौता भई लागत इष्टिमेटमा समेत साझेदारीको हिस्सा उल्लेख गरिएको अवस्थामा अनुदान प्रदान गर्न बाधा पर्ने छैन।

(२) अनुदान प्रवाह गर्दा विगतमा अनुदान प्राप्त नगरेकाहरूलाई प्राथमिकता दिनु पर्नेछ।

४८. <u>जिम्मेवारी सम्बन्धी:</u> (१) अनुदानग्राहीले सशर्त अनुदान उपयोग गर्दा वित्तीय अनुशासन कायम गर्नुपर्ने एवम् वित्तीय उत्तरदायित्व वहन गर्नु पर्नेछ।

(२) अनुदान लगायतका सहायता वितरण कार्यको गुणस्तर र सो सम्बन्धी वित्तीय जिम्मेवारी सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखको हुनेछ।

(३) कुनै विशेष कारणवश वा काबू बाहिरको परिस्थिति वाहेक अनुदानग्राहीको कारणबाट सम्झौता अनुरुप तोकिएको समयसीमा भित्र कार्य सम्पन्न हुन नसकी अनुदान रद्द भएमा वा अनुदानको रकम पूरा भुक्तानी नभएमा अनुदानग्राही स्वयं जिम्मेवार हुनेछ।

४९. <u>सम्झौता बमोजिम हुने:</u> (१) यस कार्यविधि अनुरुप सञ्चालन हुने क्रियाकलाप र विकास गरिएका पूर्वाधार तथा सुविधाको प्रयोग सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको प्रयोजनका लागि मात्र गरिनेछ र कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने निकायको पूर्व स्वीकृति बेगर तोकिएको अवधिभित्र कुनै प्रकारको फेरबदल वा संरचनाको स्वरुप परिवर्तन, बिक्री वितरण कार्य गर्न पाईने छैन।

(२) यस कार्यविधि अनुसार सञ्चालित कार्यक्रम सम्पन्न भएपछि कम्तीमा सम्झौतामा तोकिएको अवधिसम्म निरन्तर रुपमा सञ्चालन गर्नु पर्नेछ।

५०. <u>गुनासो व्यवस्थापन:</u> (१) अनुदानग्राहीको अनुदान प्राप्तिका सम्बन्धमा कुनै गुनासो भएमा अनुदान उपलब्ध गराउने सम्बन्धित कार्यालयमा निवेदन दिन सक्नेछ।

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

(२) उपदफा (१) बमोजिम स्थानीय तहसँगको गुनासो भएमा स्थानीय तह र जिल्ला स्थित कार्यालयसँगको गुनासो भएमा सम्बन्धित निकाय र प्रदेश मन्त्रालयबाट गुनासो व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ।

५१. अन्य: (१) स्वीकृत अनुदान रकममा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दा कर सम्बन्धी व्यवस्था प्रचलित कानुन बमोजिम हुनेछ।

(२) आगामी आर्थिक वर्षको लागि आवश्यक पर्ने सशर्त कार्यक्रम सम्बन्धी विवरण प्रदेश मन्त्रालय र स्थानीय तहले बजेट अनुमान गरी माघ मसान्तभित्र संघीय मन्त्रालयमा स्थानीय तहले अनुसूची -१२ र प्रदेश तहले अनुसूची -१३ बमोजिमको आयोजना प्रस्तावको ढाँचा भरी पठाउन पर्नेछ।

(३) यस कार्यविधिमा उल्लेख नभएका तर प्रदेश तथा स्थानीय तहमा सशर्त वित्तीय हस्तान्तरण भएका कार्यक्रमका सम्बन्धमा जुन तहमा हस्तान्तरण भएको हो सोही तहले त्यस्ता कार्यक्रम कार्यान्वयनको लागि यसै कार्यविधि बमोजिमको अनुदानको सीमा र प्रचलित कानूनको प्रतिकुल नहुने गरी आवश्यक कार्यविधि स्वीकृत गरी कार्यान्वयन गर्न बाधा पर्ने छैन।

५२. व्याख्या र बाधा अडकाउ फुकाउ: (१) यस कार्यविधिको कार्यान्वयनको सिलसिलामा कुनै द्विविधा उत्पन्न भएमा वा कुनै बाधा अड्काउ आईपरेमा वा संशोधन गर्नु परेमा मन्त्रालयले आवश्यक निर्णय गरी व्याख्या गर्न वा बाधा अडकाउ फुकाउन वा संशोधन गर्न सक्नेछ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा उल्लेख भए पनि आर्थिक पक्षमा प्रभाव पर्ने विषयमा अर्थ मन्त्रालयको सहमति बमोजिम मन्त्रालयले कार्यविधिमा संशोधन गर्न सक्नेछ।

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुसूची - १

(दफा ७ को उपदफा (१) सँग सम्बन्धित)

.....कार्यक्रमका लागि प्रस्ताव आव्हानको सूचना (नमूना)

यस.....को आर्थिक वर्ष..... को वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार.....अनुदान रकम उपलब्ध गराउने कार्यक्रम रहेको हुँदा ..... स्थानीय तहका कृषि व्यबसाय एवम् सहकारी सम्बन्धी संलग्न ईच्छुक कृषक समूह/कृषि सहकारी संस्था/कृषि फार्म/ उद्यमी कृषकबाट दरखास्त आव्हानको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ। यो सूचना प्रथम पटक प्रकाशन भएको मितिले.....दिनभित्र.....कार्यालयमा तपसिल अनुसारका कागजातहरू सँगलग्न राखि आवेदन सहित प्रस्ताव आव्हान गरिएको छ। यस सम्बन्धी थप जानकारीका लागि वेवसाईट..... वा फोन नं. .....मा सम्पर्क गर्न सकिनेछ।

आवश्यक कागजात:

१. संस्था दर्ताको प्रमाण पत्रको प्रतिलिपि।
२. कृषि व्यबसाय गर्ने अनुसूची अनुसारको प्रस्ताव (व्यावसायिक उत्पादनको हकमा)।
३. निजी फर्मको हकमा गत आ. व. को संस्थाको लेखा परिक्षण भएको प्रतिवेदन फोटोकपी।
४. निजी फर्मको हकमा गत आ.व. सम्म कर वुझाएको वा कर छुट भएको भए सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमाण।
५. जग्गाको क्षेत्रफल र स्वामित्व वा हकभोग खुल्ने प्रमाण पत्रको प्रतिलिपी।
६. प्रतिवद्धता पत्र।
७. आयोजना सम्बन्धी अन्य आवश्यक कागजातहरू।

नोटः- सूचनामा व्यावसायिक वा लक्षित वर्ग बिशेष कार्यक्रम छुट्याई प्रकाशन गर्न सकिने।

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुसूची-२

(दफा ७ को उपदफा (३) सँग सम्बन्धित)

अनुदानको लागि पेश गर्ने निवेदनको ढाँचा (नमूना)

मितिः

विषयः अनुदान उपलब्ध गराइदिनुहुन।

श्रीमान् .....,
.....कार्यालय,
..... स्थानीय तह/प्रदेश।

महोदय,

तहाँ कार्यालयबाट मिति.....मा प्रकाशित सूचना अनुसार सञ्चालन हुन लागेको .....कार्यक्रमको उद्देश्य, लागत, समयावधि, लाभान्वित जनसंख्या लगायतको विवरण तपसिलमा उल्लेख गरिएको छ। कार्यक्रम सञ्चालन गर्न आर्थिक/वस्तुगत/लागत साझेदारी सहयोग आवश्यक परेको हुँदा अनुदान उपलब्ध गराइदिनुहुन अनुरोध गर्दछौं/छु।

तपसिलः

अनुदानग्राहीको नामः
ठेगानाः
स्थानीय तह/ प्रदेशः
वडा नं
कार्यक्रमको नामः
कार्यक्रमको उद्देश्यः
अनुदान रकम आवश्यक पर्नुको कारणः
सञ्चालन गरिने कार्यक्रमः क्रमागत भए गत आ.व. सम्मको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन
कार्यक्रम सञ्चालन गर्न लाग्ने कूल लागतः
कार्यक्रम सम्पन्न गर्न लाग्ने समयः
कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने कार्ययोजनाः
कार्यक्रमबाट लाभान्वित जनसंख्याः

निवदेक

कृषक समूह/कृषि सहकारी संस्था/कृषि फार्म/ उद्यमी कृषक
अध्यक्ष/प्रतिनिधिको दस्तखतः
नाम थरः
पदः
सम्पर्क फोन नं
मितिः
संस्थाको छाप

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा रचित

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुसूची -४

(दफा ४४ को उपदफा (४) सँग सम्बन्धित)

होर्डिङ्ग बोर्ड (नमूना)

(साइजः ३ फिट x २ फिट)

.....प्रादेशिक निकाय/स्थानीय तहको नाम

१.आयोजनाको नामः

२.आयोजना सञ्चालनगर्ने व्यक्ति/फर्म/ सहकारी/संस्थाको नामः

३.ठेगानाः

४.आयोजनाको कूल लागतः रू

५.अनुदान रकमः रू

६.अनुदानग्राहीको योगदान रू

७.अन्य साझेदार निकायको सहभागिताः रू

८.आयोजनाको अवधीः २०८...।...।.... देखि २० ।....।....

९.लाभग्राहीहरूको संख्याः.....महिला.....पुरूष .....अन्य

१०. संचालित क्रियाकलापहरु समेत उल्लेख गर्ने

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुसूची- ६ (क)

(दफा १२ को उपदफा (३) खण्ड (ग)(उ) सँग सम्बन्धित)

प्राङ्गारिक उत्पादन गर्ने कृषक पहिचान चिन्ह (यो हेर्नु होला)

Group Logo

GP	KA	PM	W20	FID13	PC01

GP = Province Name (Gandaki Province)

KA =District Name (Kaski District)

PM = Municipality name (Pokhara Metro)

W20 = Ward No. (20)

FID13 = Farmers Identity No (13)

PC = Product Category (01= Organic Certified Product; 02= Organic In-conversion Product; 03= Production without Use of Chemical Pesticides; 04= Traditionally Grown Product)

(नोटः उल्लेखित विवरणहरू उदाहरणको लागि दिईएको)

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुसूची- ६ (ख)

(दफा १२ को उपदफा (३) खण्ड (ग)(ऊ) सँग सम्बन्धित)

प्राङ्गारिक उत्पादन गर्ने कृषकले अभिलेख राख्नु पर्ने विवरणहरू

१.	उत्पादन योजना,
२.	उत्पादन सामाग्री जस्तै बीउ, मल, विषादी आदीको स्रोत, किसिम र परिमाण,
३.	प्रयोग गरीएको समय र पटक,
४.	उत्पादन गरीएको वाली तथा जात,
५.	उत्पादन लागत
६.	उत्पादन र विक्रि परिमाण,
७.	विक्री गरीएको स्थान लगायतका अन्य उत्पादन क्रियाकलापहरू
८.	बिक्री मूल्य

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुसूची- ६ (ग)

(दफा १२ को उपदफा (३) खण्ड (ख) सँग सम्बन्धित)

नमूना प्रदर्शन कार्यक्रममा प्राङ्गारिक उत्पादनका लागि प्राविधिक स्पेशिफिकेशन विवरण (६० रोपनीको जमिनमा खेतीका लागि)

क्र.सं.	विवरण	स्पेसिफिकेशन	परिमाण
१	भर्मि कम्पोष्ट मल वनाउन भर्मिसेड निर्माण	भर्मिवेड निर्माण (३ मि.*१ मि.को २ वटा, ३.५ मि.*३ मि. को छाना, कम्तिमा १.५ फिट उचाई र ३००० गडयौला)	१२
२	कम्पोष्ट मल, वा गहुत संकलन र भकारो सुधार गर्न	भकारोको आकार ७ फिट x १५ फिट, गहुँत संकलन ट्याँक १x१x०.५घनमिटर, छाना आदि	१२
३	घरेलु विधिवाट जैविक वा वानस्पतिक विषादी वा झोल मल उत्पादनगर्ने सामाग्री	प्लास्टिकड्रम २०० लि. को २ वटा	२४
४	जैविक विषादी, मित्रजिव खरिद, पालन, प्रयोग	वालि अवधिमा कम्तिमा ३ पटक खरिद तथा प्रयोग	३
५	नर्सरी स्थापना वा विउविरुवा	पोलिव्याग, नर्सरी ट्रे, विउ विरूवा खरिद	१
६	सिँचाइ सुविधा	थोपा, स्प्रिङ्कलर, वर्षाको पानी संकलन पोखरी	१
७	होर्डिङ्ग वोर्ड	कम्तिमा २ गुणा ३ वर्ग मि को बोर्ड, अडयाउने टेका सहित	२
८	पहिचान लेखन कार्य	कृषक पहिचान	१
९	स्प्रेयर	कम्तिमा १६ लिटरको	१२
१०	प्याकेजिङ्ग र लेवलिङ्ग	प्याकेजिङ्ग ब्याग, साधारण मेशिन, लेवल छपाइ आदि	१
११	उत्पादन संकलन तथा ढुवानी	लेवलिङ्ग सहितको क्रेट, ब्यालेन्स आदि	१
१२	अभिलेखिकरण र प्रतिवेदन तयारी	अभिलेखिकरण राख्ने,	१

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुसूची- ६ (घ)

(दफा १२ को उपदफा (३) खण्ड (ख) सँग सम्बन्धित)

नयाँ संरचना निर्माण गरी प्राङ्गारिक उत्पादन कार्यक्रम (१५०० वर्ग मिटर प्लाष्टिक घरमा खेतीको लागि)

क्र.सं	विवरण	स्पेसिफिकेशन	परिमाण
१	एकमुष्ट उत्पादन खर्च	खुल्ला जमिनमा" प्राङ्गारिक उत्पादन "उत्पादक खर्च अनुदानको बुँदा १ देखि ११ सम्म	१
२	बाँसको प्लाष्टिक घर वा जि आइ पाइपको प्लाष्टिक घर	स्पेसिफिकेशन तल तालिकामा दिइएको छ जुन वढिमा व.मि. ३६० हुनेछ	१
३	वजारिकरण प्रोत्साहन अनुदान	प्रमाणीकरण चिन्ह अंकित उत्पादन वा यथार्थ संकेत पत्र सहितको उत्पादन विक्री पछि प्रति केजि उत्पादन २ रूपैया वा प्रति रोपनि ३ हजार जुन कम हुन्छ उक्त रकम	

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

अनुसूची- ६ (ङ)

(दफा १२ को उपदफा (३) खण्ड (ख) सँग सम्बन्धित)

बाँसको प्लाष्टिक घर वा जि आइ पाइपको प्लाष्टिक घर निर्माणको स्पेसिफिकेशन

क्र स	विवरण	स्पेशिफिकेशन
१	प्लाष्टिक, इन्सेक्ट नेट र मल्चिङ प्लाष्टिक	९० GSM वा सो भन्दा बढी को सिल्पोलिन वा २०० माइक्रोनको UV प्लास्टिक Plastic thickness भौगोलिक अनुकुलता बमोजिम तोक्न सकिने
		इन्सेक्ट नेट (किरा नछिर्ने जाली) अनिवार्य लगाउनु पर्ने
		मल्चिङ प्लास्टिक अनिवार्य लगाउनु पर्ने
२	बाँस	खामाका लागि प्रयोग हुने बास नफोडिएको र बाङगोटिङ्गो नभइ सोझो हुनु पर्नेछ
		धुरी र छेउ खामो माथि राखिने बास सिङ्गै वा फोडिएको हुन सक्नेछ
३	उचाइ तथा चौडाइ	धुरी खामोको उचाइ ४ मिटर जसमध्ये ६० से.मी. जमिन मुनी गाडिएको हुनु पर्ने
		छेउको खामोको उचाइ ३ मिटर जसमध्ये ६० से. मी. जमिन मुनी गाडिएको हुनु पर्ने
		चौडाइ आवश्यकता अनुसार वा जमिनको उपलब्धता अनुसार हुनु पर्ने तर ७ देखी १० मिटर भन्दा बढि हुनु नहुने।

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अनुसूची- ६ (च)

(दफा १२ को उपदफा (३) खण्ड (ख) सँग सम्बन्धित)

पुराना संरचनामा सुधार गरी प्राङ्गारिक खेती कार्यक्रम (१५०० व.मि. टनेलमा खेतीको लागि)

क्र.सं.	विवरण	स्पेसिफिकेशन	परिमाण
१	एकमुष्ट उत्पादन खर्च	खुल्लाजमिनमा" प्राङ्गारिक उत्पादन "उत्पादक खर्च अनुदानको वुदाँ १ देखि ११सम्म	१
२	Insect net लगाउने	टनेललाइ ढाक्ने गरि ४० Meshको UV Protected Insect Net	१
३	वजारिकरण प्रोत्साहन अनुदान	प्रमाणीकरण चिन्ह अंकित उत्पादन वा यथार्थ संकेत पत्र सहितको उत्पादन विक्री पछि प्रति केजि उत्पादन २ रूपैया वा प्रति रोपनि ३ हजार जुन कम हुन्छ उक्त रकम	३

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा
सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री

(दफा १२ को उपदफा (३) खण्ड (क) सँग सम्बन्धित)

खुल्ला जमिनमा प्राङ्गारिक उत्पादनका लागि प्राविधिक स्पेशिफिकेशन विवरण (पाँच रोपनी खुल्ला जमिनमा खेतीको लागि)

क्र.सं.	विवरण	स्पेसिफिकेशन	परिमाण
१	भर्मि कम्पोष्ट मल वनाउन भर्मिसेड निर्माण	भर्मिवेड निर्माण (३ मि.*१ मि. को २ वटा, ३.५ मि.*३ मि. को छाना, कम्तिमा १.५ फिट उचाई र ३००० गड्यौला)	१
२	कम्पोष्ट मल, वा गहुत सकलनर भकारो सुधार गर्न	भकारोको आकार ७फिट x १५ फिट, भकारोबाट ४ इन्ची पाइपको माध्यमबाट पक्की ढकनी समेत भएको १ फिट लम्वाइ, १ फिट चौडाइ र १.५ फिट गहिराइ गहुत संकलन मंगाल वा ट्याँक, मंगालको टपमा पाइप जडान गरि आवश्यकता अनुसारको विभिन्न साइजका पशु मुत्र संकलन ड्रमहरु, मलखादलाई घाम पानीवाट जोगाउन २५० GSM यू भी प्लाष्टिक वा जस्ताको छानो र मलखाद गलाउने जिवहरुको समिश्रण भएको इ एम वा डिकम्पोजरको अनिवार्य प्रयोग।	१
३	घरेलु विधिवाट जैविक वा वानस्पतिक विषादी वा झोल मल उत्पादनगर्ने सामाग्री	प्लास्टिकड्रम २०० लि.को२वटा	२
४	जैविक विषादी,मित्रजिव खरिद,पालन,प्रयोग	वालि अवधिमा कम्तिमा ३ पटक खरिद तथा प्रयोग	३
५	नर्सरि स्थापना वा विउ/विरुवा	पोलिव्याग, नर्सरी ट्रे, विउ विरूवा खरिद	१
६	सिँचाइ सुविधा	थोपा, स्प्रिङ्कलर, वर्षा पानी संकलन पोखरी	१
७	होर्डिङ्ग वोर्ड	कम्तिमा २ मी. x ३ व.मि को वोर्ड, अड्याउने टेका सहित	१
८	पहिचान लेखन कार्य	कृषक पहिचान	
९	स्प्रेयर	कम्तिमा १६ लिटरको	२
१०	प्याकेजिङ्ग र लेवलिङ्ग	प्याकेजिङ्ग ब्याग, साधारण मेशिन, लेवल छपाइ आदी	१
११	अभिलेखिकरण र प्रतिवेदन तयारी	अभिलेख राखेका फाइलहरूको फोटो कपी र उत्पादनमा गरिएका क्रियाकलापको प्रतिवेदन वनाउन र पेश गर्न	१

डा. गोविन्द प्रसाद शर्मा सचिव

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री